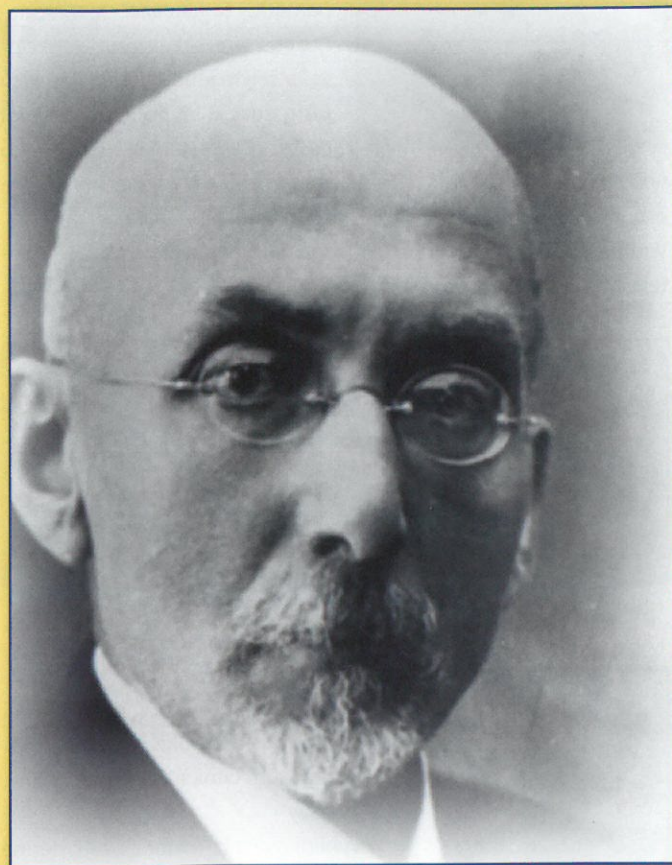

OTOKAR BŘEZINA

„I vzdálen nezapomínal jsem nikdy na drahé rodné své město, kde prožil jsem první leta svého mládí a kde pocítil jsem nehlubší a pro celý život rozhodující dojmy, jež duch lidský pocítuje při prvním setkání s věcmi tohoto světa.“

V Počátkách se 13. září 1868 narodil manželům Kateřině a Ignáci Jebavým syn a ještě téhož dne byl pokřtěn jménem patrona české země - Václav. Nikdo v tom okamžiku netušil, že na svět přišel básník. Přestože se Ignác Jebavý stal otcem sedmi dětí, nedopřál osud nikomu z nich, mimo Václava, dožít se dospělého věku. Ani jemu však nebylo přičteno pevné zdraví, což způsobilo, že se pouze zřídka účastnil dětských her a už od mala ho provázela samota, které zůstal věrný po celý svůj život.

První vzdělání získal v počátecké škole, po ní se měl vyučit ševcovskému řemeslu, aby převzal otcovu živnost. Zdejší učitelé však přemluvili otce, aby dovolil synovi pokračovat ve studiích. Následovala reálka v Telči a po ní (hlavně z nedostatku finančních prostředků) začal působit jako učitel - nejdříve v Jinošově, postupně v Nové Říši a v Jaroměřicích nad Rokytnou.

Silně ho zasáhlo úmrtí rodičů - přišel o oba v jediném týdnu v únoru 1890. Po vyřízení nezbytných formalit s jejich pohřbem a prodejem domu definitivně opustil Počátky.

O prvních literárních pokusech víme už z obecné školy, publikovat začal v 80. letech 19. století v době studií v Telči. Jednalo se převážně o vlastenecké lyrické básně a drobné novely. Stěžejní část díla podepsaného pseudonymem Otokar Březina tvoří pět básnických sbírek, které vyšly během pouhých sedmi let (Tajemné dálky - 1895, Svitání na západě - 1896, Větry od pólů - 1897, Stavitelé chrámů - 1899 a Ruce - 1901). Ty ho zařadily ke špičce básnického umění. Literární tvorbu uzavírají pozoruhodné soubory filozofických esejů.

Jako jeden z mála autorů si získal (i přes veškerou skromnost a odmítání všech poct) uznání už za svého života. Byl zvolen dopisujícím členem České akademie věd, bylo mu nabídnuto místo na nově zřízené Masarykově univerzitě v Brně (nepřijal), obdržel čestný doktorát Karlovy univerzity v Praze, byl osmkrát navržen na Nobelovu cenu.

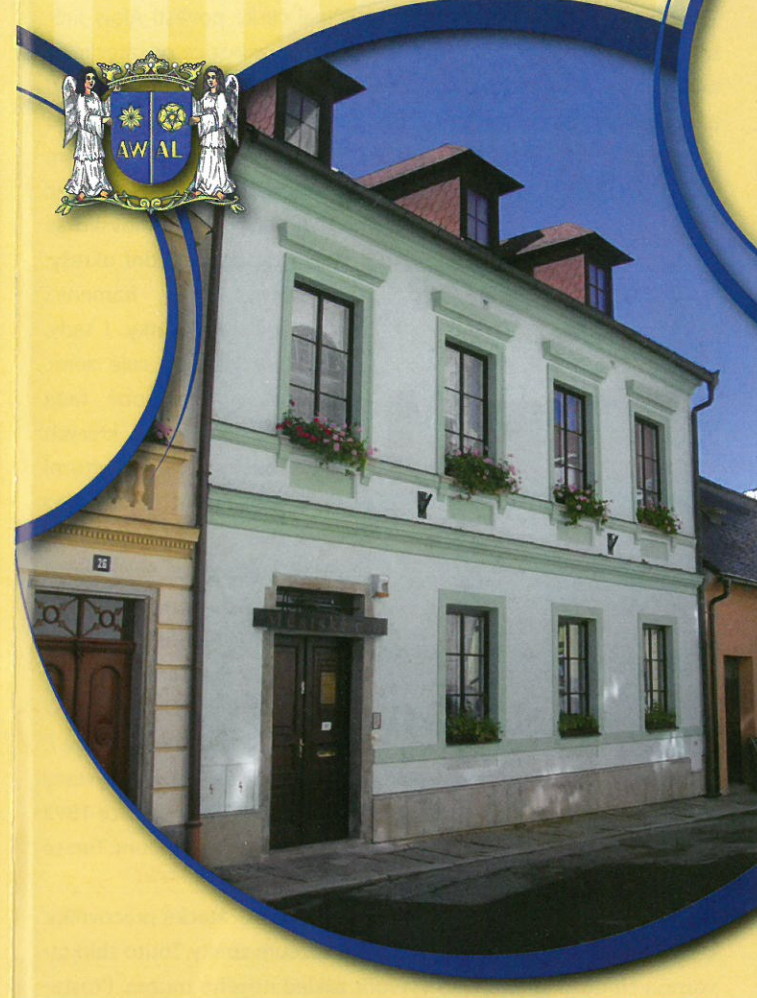
Setkání Otokara Březiny s T. G. Masarykem na náměstí v Jaroměřicích nad Rokytnou

Rodný dům Otokara Březiny

Zemřel v Jaroměřicích nad Rokytnou 25. března 1929. Počátky si hluboce váží svého rodáka a hlásí se k němu. Už před 2. světovou válkou se zde objevila iniciativa instalovat na rodný dům pamětní desku. V roce 1932 byla na domě slavnostně odhalena bronzová busta od sochaře Karla Kotrby. Ta byla ztracena při rekvizici kovů za 2. světové války. Zasluhou Františka Navrátila byla nalezena a vrácena. Ideový záměr na úpravu domu vypracoval prof. Jech z Moravských Budějovic, nábytek navrhl ing. Solar. Výsledkem bylo, že přízemí tj. bývalá ševcovská dílna byla ponechána pro byt kustodky a v prvním patře byla zřízena expozice. Dům je vlastnictvím muzea od roku 1986. V roce 2011 a 2012 byly provedeny nutné opravy, omítky, podlahy, výměna oken a dveří. Rodný dům tak opět láká k návštěvě svého „génia loci“.

MĚSTSKÉ MUZEUM POČÁTKY

„Pojďte a poslyšte pověsti dávných časů. Poslyšte o našem praotci, o předcích, jak přišli do naší vlasti... Slyšte i co více se zachovalo z temnoty věků, co zůstalo z bájných vypravování přelých pokolení, i jaká byla tenkrát tvářnost naší země... Ohromné pralesy černaly se po horách na pomezí a ze svahů těch hor táhly se širokými pruhy na míle hluboko do země... Z mateřských končin přišel sem lid, naši předkové, se svým vůdcem Čechem. I přišel a nevzdělanou zemi vzdělal; zvelebil ji těžkou, lopotnou prací a svatou ji učinil potem svým a krví svou...“

Těmito slovy zhruba před sto lety začínal české pověsti Alois Jirásek, stejně začínáme pozvánku do současné expozice počáteckého muzea. Pojďte a poslyšte, nechte kolem sebe plynout minulé století a zavzpomínejte na způsob života našich předků. Centry českého

jihovýchodu byla, koncem 19. století, města J. Hradec a Pelhřimov. Pelhřimovsko se dělilo na čtyři soudní okresy: Pelhřimov, Pacov, Kamenice nad Lipou a Počátky. I tady, podobně jako po celé zemi, vznikala v této době řada spolků a jednot, ve kterých se soustřeďoval kulturní život venkova. Učitelé v této době byli stěžejními představiteli kultury a vzdělanosti na venkově. Koncem 19. st. působila na Pelhřimovsku učitelská jednota Budeč / Pelhřimov, Počátky / a Komenský / Kamenice nad Lipou, Pacov /.

Tyto spolky se zaměřily především na přípravu Národopisné výstavy v Praze, ale zároveň také na uspořádání vlastních výstav. V roce 1892 bylo na schůzi Budče počátecké rozhodnuto založit muzeum. Tím se stalo zdejší muzeum nejstarší na okrese.

Na začátku 20. století zaměstnávala Záložna počátecká pracovníky, kteří chodili po kraji a vykupovali pro muzeum sbírky. Touto sbírkotvornou činností se podařilo vytvořit základ nového muzea. Prostory pro muzeum poskytla Záložna počátecká ve své nové budově. Během období první republiky a především za fašistické okupace činnost muzea stagnovala.

Sklepní expozice počáteckého muzea

Nové poválečné období nezačínalo pro muzeum příznivě. Sloučením dvou peněžních ústavů vznikla Česká spořitelna a do uvolněných prostor na Palackého náměstí čp. 27 se přestěhovalo muzeum, na této adrese sídlí dodnes.

Osídlení zdejšího kraje se datuje do 2. pol. 13. stol., tedy k době, kdy byly postupně osidlovány i hornatější části Čech v rámci tzv. německé kolonizace. Osadníci tehdy většinou postupovali proti proudům vodních toků, a zde se dostali až k jejich pramenům nebo-li počátkům, což dodnes připomíná jméno Počátky.

Dějiny Počátek dokládají archeologické nálezy již od 13. století, především části hliněných nádob, mincovní nálezy a pozůstatky zaniklých vesnic. V následujících obdobích se přidávají kamenné kachle, kovové nástroje a zbraně. Tato nejstarší historie je umístěna ve sklepních prostorách měšťanského domu, jehož součástí tvoří i původní sklepy ze 16. století. V průběhu prohlídky je možné poodhalit životní prostředí různých společenských vrstev, pánů i poddaných. Protože Počátky jsou od 14. století uváděny jako město, nesmíme opomenout jejich význam jako střediska řemesel a obchodu pro celé okolí. V této souvislosti upozorníme alespoň na něk-

Selskou jizbu z 18. - 19. st. doplňují předměty z domácnosti a z hospodářství

terá řemesla, která se v Počátkách provozovala, a na jejich profesní sdružení - cechy.

Zvláštní pozornost je věnována životu měšťanů a společenskému ruchu města od druhé poloviny 19. století. V té době postupně vznikala řada spolků a organizací, které usilovaly o rozkvět Počátek a snažily se každý podle svých sil a možností k němu přispět. Výsledky snažení těchto spolků, popř. některých jednotlivců jsou ve městě patrné dodnes - budovy tehdejší obecní a měšťanské školy, založení a stavba počátecké nemocnice, zřízení muzea, dětské opatrovny atd... Velkými písmeny se tak do dějin Počátek zapsal např. děkan Augustin Svoboda nebo rod Brdlíků, Nedvídků a dalších. Význam

některých osobností dalece překročil hranice regionu a oni tak svou tvorbou obohatili naše kulturní dědictví. Stačí připomenout jména Otokar Březina, Vítězslav Novák, Tomáš Pešina z Čechorodu, August Sedláček... Stranou nezůstávají ani církevní památky, dokládající, že víra, náboženství a církev provázely člověka celým jeho životem - od křtu při narození až po jeho poslední cestu. Svatostánků má město několik - kostel sv. Jana Křtitele na náměstí, kostel Božího Těla na hřbitově, kostel sv. Kateřiny za městem a několik kaplí. Vedle stálé expozice muzea je možné navštívit vyhlídkovou věž kostela sv. Jana Křtitele na Palackého náměstí.

Prohlídky:

- A) stálá expozice (prohlídka cca 60 min)
- B) Rodný dům Otokara Březiny
- C) výstavy
- D) vyhlídková věž - duben - září: denně 8.00 - 15.30 (v 15.30 začíná poslední prohlídka)

Kontakt:

Městské muzeum Počátky
Palackého nám. 27
394 64 Počátky
tel.: 561 034 927-30
e-mail: muzeum@pocatky.cz
<http://www.pocatky.cz>